

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในแง่ของวิทยาการสมัยใหม่ทั่วโลกนี้ ต่างก็ถือกันว่า "คน" เป็นทรัพยากรอันทรงคุณค่าของประเทศชาติ หากชาติใดมี "กำลังคน" ที่มีคุณภาพดี กล่าวคือ มีความรู้ความสามารถ นั่นคือโอกาสที่ดีกว่าของชาติที่จะรุกไปข้างหน้า สิ่งที่จะเสริมสร้างคนหรือประชากรของชาติให้มีคุณภาพก็คือ การศึกษา ทั้งพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงว่า

... การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว ...¹

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจำเป็นต้องได้บุคคลที่ได้รับการฝึกอบรม หรือได้รับการศึกษาในระดับที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก่งิจกรรมแขนงต่าง ๆ ดังนั้นคุณภาพของประชากรจึงมีส่วนที่เป็นผลสะท้อนมาจากคุณภาพทางการศึกษา². การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนา นั้น

¹พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, "พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ครูใหญ่และนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน", มิตรครู 19 (15 สิงหาคม 2520):3.

²มยุรี จารุปาน, "ประชากรกับการศึกษา", วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2520): 54.

คือการศึกษาเป็นพื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ¹ จึงควรถือเป็นแนวนโยบายที่สำคัญแห่งรัฐ สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการศึกษามาก ดังที่ปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติว่า "รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาโดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในอันับสูงยิ่งแห่งกิจการของรัฐ"² และโดยเฉพาะแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 4 ระหว่างปี 2520 - 2524, ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดย "เร่งพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงของประเทศ และให้สนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางสังคมและการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งให้การศึกษามีส่วนช่วยเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพของพลเมืองไทย"³

แต่การศึกษาจะมีคุณภาพก็เพียงใ้เท่านั้น ขึ้นอยู่กับผู้ให้การศึกษาคือครูอาจารย์นั่นเอง ถ้าครูอาจารย์มีความรู้ความสามารถดี กล่าวคือได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันฝึกหัดครูมาอย่างดี ย่อมทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นการฝึกหัดครูจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นส่วนรวม เพราะเป็นจักรกลสำคัญในการกำหนดคุณภาพการศึกษา ถ้าการจัดการฝึกหัดครูเป็นไปอย่างเหมาะสม มีวิธีการและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอกับความ

¹ สมลักษณ์ โดสกุล, "การศึกษานอกโรงเรียน ทางสายใหม่ไปสู่การพัฒนาชนบท", คุรุปริทัศน์ 1 (กุมภาพันธ์ 2519) : 20.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, 2520), หน้า 8.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520), หน้า 1 - 2.

ต้องการของประเทศแล้ว ย่อมทำให้คุณภาพของการศึกษาของชาติบังเกิดผลที่ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้จึงถือเป็นแผนนโยบายแห่งรัฐ "ซึ่งจะทำการผลิตครูทุกระดับให้สถานศึกษาต่าง ๆ มีครูผู้มีความสามารถ"¹

กระบวนการที่จัดขึ้นในสถาบันฝึกหัดครูประกอบด้วย กระบวนการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นสถาบันอุดมศึกษา ฉะนั้น สถาบันฝึกหัดครูจะต้องกำเนินภารกิจดังเช่นสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งภารกิจดังกล่าว วิจิตร ศรีสอาน ได้ให้ความเห็นว่ามี 4 ประการคือ การสอนวิชาการ และวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม การวิจัยค้นคว้าเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ บริการทางวิชาการแก่สังคม และถ่ายทอดวัฒนธรรม และปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี² และจากพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ.2518 มาตรา 5 บัญญัติไว้ว่า ให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี การวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะ ของครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม³

ดังนั้น ถ้าจะมองว่าสถาบันฝึกหัดครูมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ก็จะได้วัตถุประสงค์ที่สำคัญ 5 ประการ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ เจริญผล สุวรรณโชติ วัตถุประสงค์ที่สำคัญดังกล่าวนี้คือ

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, แผนการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520), หน้า 10.

² วิจิตร ศรีสอาน, หลักการอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 11 - 14.

³ พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518, ราชกิจจานุเบกษา 92 (27 กุมภาพันธ์ 2518), หน้า 24.

1. เพื่อการเตรียมคนออกไปเป็นครูหรือนักการศึกษา
2. เพื่อการส่งเสริมวิทยฐานะของครูหรือนักการศึกษา
3. เพื่อการอบรมครูหรือนักการศึกษา
4. เพื่อการบริการชุมชน
5. เพื่อการวิจัย¹

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดการฝึกหัดครูให้มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างชาติ เพราะครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณภาพ ครูจึงเป็นพลังสำคัญกลุ่มหนึ่งที่ช่วยพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติ²

ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนไหวในวงการฝึกหัดครูหลายอย่าง เช่น เน้นการฝึกหัดครูเพื่อ วิชาชีพสังคม มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในวงการฝึกหัดครู ซึ่งเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนจากกรมการฝึกหัดครู ดังที่ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายในการจัดการฝึกหัดครูว่า

วิทยาลัยครูใดที่มีความพร้อมทางด้านกำลังคน พอดีที่จะนำวิธีการเรียน การสอน และการประเมินผลใหม่ ๆ เช่น การใช้จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนด้วยหลักการของ Competency-based teacher education และนวัตกรรมอื่น ๆ มาทดลองใช้ และปฏิบัติ ได้ ก็ให้ดำเนินการได้เลย³

¹ เจริญผล สุวรรณโชติ, "การผลิตครู หรือ การฝึกหัดครู", มิตรครู, 17 (30 พฤศจิกายน 2518) : 19.

² กรมการฝึกหัดครู, นโยบายและการจัดการฝึกหัดครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520 - 2524) (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2520),

หน้า 1.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

แนวคิดและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้การฝึกหัดครูมี
ประสิทธิภาพและบุคคลที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมากที่สุดคือ อาจารย์ในวิทยาลัยครู
คังที่ วิจิตร ศรีสอาน กล่าวว่ "ปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานการ
ศึกษาสูงเพียงใดหรือไม่ก็คือ คณาจารย์"¹ เพราะถ้าสถาบันใดมีบุคลากรที่ขาดคุณภาพ ขาด
โลกทัศน์กว้าง ขาดคุณธรรม ขาดความเสียสละ ขาดความเมตตากรุณา ขาดความยุติธรรม
สถาบันนั้นก็จะขาดซึ่งความเจริญก้าวหน้า จะพบแก่ความเสื่อมหรือไม่เสื่อมก็จะอยู่ในลักษณะทรง
ตัว และมีแนวโน้มที่จะทรุดลงไป คังนั้นบทบาทของอาจารย์ในวิทยาลัยครูจึงมีความสำคัญมากและ
อาจารย์ในวิทยาลัยครูจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพ แต่ตามแผน
การผลิตกำลังคนระดับกลาง ระยะที่ 4 ปรากฏว่า วิทยาลัยครูขาดแคลนอาจารย์ที่ได้รับการฝึกฝน
อบรมโดยตรงทางสาขาการฝึกหัดครู² ทั้งนี้เนื่องจกามีได้มีการวางแผนสร้างบุคลากรหรืออาจารย์
ที่จะมาทำการสอนในสถาบันต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกหัดครูโดยตรง³ ฉะนั้น อาจารย์ในวิทยาลัย
ครูจึงถูกวิจารณ์ในก้านต่าง ๆ คังที่ ยุทธนา พูนทอง ได้ให้ความเห็นว่า อาจารย์ในวิทยาลัย
ครูขาดประสิทธิภาพในการสอน เพราะจบจากสถาบันก็มาสอบบรรจุเลย ย่อมขาดประสิทธิภาพ

¹ วิจิตร ศรีสอาน, "การรับรองมาตรฐานและวิทยฐานะสถาบันอุดมศึกษา",
วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2520) : 4.

² กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, แผนการผลิตกำลังคนระดับ
กลาง ระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) (กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน สำนักงานปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ, 2517), หน้า 5.

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการสัมมนาเรื่องการฝึกหัดครู
ในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2515),
หน้า ก.6.

ในการเป็นครู แล้วจะให้การศึกษาแก่ผู้ที่จะออกไปเป็นครูอย่างไร ส่วนอาจารย์ที่สอนมานาน แต่ไม่ได้สัมผัสชีวิตในโรงเรียนประถมหรือมัธยมในสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ต้องให้การอบรมสั่งสอนแก่ผู้ที่จะออกไปเป็นครูประถม มัธยม เท่าที่ทำได้ก็คือ การพูดหรือแนะนำแก่นักเรียนฝึกหัดครูเท่านั้น นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ไทยศรีบูร ยังได้วิจารณ์ว่า จุดเลื่อมของกรมการฝึกหัดครูที่ร้ายแรงที่สุดในขณะนี้คือ "สภาวะความล้นงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครู" เพราะปัจจุบันอาจารย์ในวิทยาลัยครูทั่วประเทศมีประมาณ 6,500 คน เฉลี่ยแล้วอาจารย์คนหนึ่งจะรับผิดชอบนักศึกษาเพียง 9 คน อัตราชั่วโมงสอนโดยทั่วไปขณะนี้อาจารย์คนหนึ่งสอนอย่างมากไม่เกินสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง โดยทั่วไปก็สอนกันแต่สัปดาห์ละ 5 - 6 ชั่วโมง และมีหลายวิทยาลัย หลายมหาวิทยาลัย ไม่มีชั่วโมงสอนเลยตลอดสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนหนึ่ง และอาจารย์แต่ละคนเงินเดือนอย่างน้อย 1,750 บาทขึ้นไป จนถึง 5 - 6 พันบาท จึงนับว่าเป็นความสูญเสียไปอย่างยิ่งใหญ่ในวงการศึกษา?

จากคำวิจารณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บุคคลหลาย ๆ ฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า อาจารย์ในวิทยาลัยครูควรจะมีบทบาทและความรับผิดชอบมากกว่าที่เป็นอยู่ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม กรมการฝึกหัดครูซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในการผลิตครูโดยตรง ก็ได้พยายามพัฒนาคุณภาพของคณาจารย์ในสถานฝึกหัดครู โดยจัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์แก่คณาจารย์ของสถานฝึกหัดครูในต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการ การอบรม ศึกษาดูงาน และการศึกษาคู่ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนคุณวุฒิและประสบการณ์ของคณาจารย์ ซึ่งนับว่าเป็นการดำเนินงาน

¹ ยุทธนา พูนทอง, "แนวทางหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพครูของครู",
ครูปริทัศน์ 1 (กันยายน 2515) : 63.

² จักรกฤษณ์ "จุดเลื่อมของการฝึกหัดครู", ไทยศรีบูร 3 (ปีที่แรก
 พฤศจิกายน 2520) : 4.

ที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะครูของครูควรจะสามารถ มีบทบาทและความรับผิดชอบมากกว่า ครู อาจารย์ ที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถาบันที่สอนในสาขาวิชาอื่น ๆ

สาเหตุปัญหาที่ประสบอยู่ในขณะนี้คือ มีอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูจำนวนไม่น้อยยังสงสัยในบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตนว่า มีอะไรบ้าง จึงทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน และปรับปรุงตนเอง ดังนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกรมการฝึกหัดครู โดยความร่วมมือขององค์การยูนิเซฟ ได้จัดการสัมมนาเรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู ขึ้นระหว่างวันที่ 20 - 22 เมษายน 2520 และได้เสนอแนะบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูไว้ดังนี้

1. การสอน
2. การนิเทศการสอน
3. การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ
4. งานวิจัย
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร
6. การให้บริการชุมชนและสังคม
7. หน้าที่พิเศษอื่น ๆ¹

จากบทบาทและความรับผิดชอบดังกล่าว นับว่าครอบคลุมงานในหน้าที่ของอาจารย์วิทยาลัยครู ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาว่า อาจารย์ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลางได้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารและวางแผนพัฒนาวิทยาลัยครู ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลในวิทยาลัยครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

---

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกรมการฝึกหัดครู, รายงานการสัมมนาเรื่องแนวโน้มใหม่ของการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกรมการฝึกหัดครู, 2520), หน้า 29 - 33.

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาททางการสอน การนิเทศการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ งานวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้บริการชุมชน และสังคม และหน้าที่พิเศษอื่นๆ ของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในภาคกลาง
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ปรากฏในบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคกลาง ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ในวิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยครูจันทบุรี ที่ปฏิบัติหน้าที่การงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2520 เท่านั้น
2. งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับกรปฏิบัติงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทด้านการสอน การนิเทศการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ งานวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้บริการชุมชนและสังคม และหน้าที่พิเศษอื่นๆ

คำนิยามหรือคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

วิทยาลัยครูในภาคกลาง หมายถึง กลุ่มวิทยาลัยครูในภาคกลาง มี 5 วิทยาลัยคือ วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยครูจันทบุรี

อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการครูของวิทยาลัยครูที่ทำหน้าที่ สอน นิเทศการสอน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ วิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้บริการ ชุมชนและสังคม และหน้าที่พิเศษอื่นๆ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2520

ผู้บริหาร หมายถึง อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งบริหารใน วิทยาลัยครูในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2520 ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าสำนักอธิการ หัวหน้าคณะวิชา และ หัวหน้าภาควิชา

บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมาตามตำแหน่ง หน้าที่ ที่บุคคลนั้น ได้รับ ซึ่งคนหนึ่ง ๆ อาจมีหลายบทบาทได้

การสอน หมายถึง งานสอนของอาจารย์ในภาคปกติ รวมถึง การศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตรการฝึกหัดครู หลักสูตรมัธยมและหลักสูตรประถมก่อนสอน การเตรียมการสอนและวางแผนการสอน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว การตรวจงานของนักศึกษา และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของตนเอง

การนิเทศการสอน หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศนักศึกษา ฝึกสอน รวมถึง การประชุมปรึกษาเพื่อทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย และหลักการของการฝึกสอน การติดต่อบริการประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน การสาธิตการสอน และการประเมินผลเพื่อปรับปรุง การนิเทศการสอน

การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ในด้านการให้ คำแนะนำและปรึกษากับนักศึกษา รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษา การศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา การควบคุมโปรแกรมการเรียน และการ ติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาในกรณีจำเป็น

การวิจัย หมายถึง การแต่งตำรา และผลิตเอกสารทางวิชาการ การมีส่วนร่วม ในโครงการวิจัยของวิทยาลัย และสถาบันอื่น ๆ การทำการวิจัยด้วยตนเอง การนำผลการวิจัย ต่าง ๆ มาใช้ และการผลิตเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนแบบใหม่ ๆ

การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่
 เกี่ยวกับการนิยามค่าความรู้อยู่เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่า
 ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 การร่วมดำเนินการหรือดำเนินการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการติดตามผลการจัด
 กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การให้บริการชุมชนและสังคม หมายถึง พฤติกรรมของอาจารย์ที่เกี่ยวกับชุมชน และ
 สังคม เช่น ร่วมแสดงปาฐกถา อภิปราย และรับเชิญเป็นวิทยากร ให้การอบรมครูประจำการ
 ร่วมทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 และให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ

หน้าที่พิเศษอื่น ๆ หมายถึง หน้าที่การงานต่อไปนี้

การเงิน งานธุรการ งานแผนงานและประเมินผล งานพัสดุ งานทะเบียน
 วัสดุ งานห้องสมุด งานโสตทัศนศึกษา งานแนะแนว งานสวัสดิการ และงานอาคารสถานที่

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้อาจารย์วิทยาลัยครูเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองมากยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการวางนโยบาย วางแผนพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานบุคคลใน
 กลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่ปรากฏในบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์
 ในวิทยาลัยครู

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ทุกคนในวิทยาลัยครู 5 แห่งในภาคกลาง
 คือ วิทยาลัยครูเทพสตรี วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ วิทยาลัย

ครูฉะเชิงเทรา และวิทยาลัยครูจันทบุรี ที่ปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2520 ซึ่งประชากรดังกล่าวเป็นผู้บริหาร จำนวน 140 คน และอาจารย์ จำนวน 465 คน รวมประชากรดังกล่าวจำนวน 605 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check-list) และแบบเกณฑ์ประเมินค่า (Rating-scale) แบบสอบถามดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากตำรา เอกสาร และปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกหัดครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกหัดครู เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จก็นำไปทดลองใช้ (try out) ทั้บอาจารย์ในวิทยาลัยครู 2 แห่ง คือวิทยาลัยครูนครปฐมและวิทยาลัยครูเทพสตรี รวมจำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบดูว่า เมื่อนำแบบสอบถามนี้ไปใช้จริง ผู้ตอบจะประสบปัญหาในการตอบอย่างไรบ้าง เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมาแล้วก็ทำการปรับปรุงข้อคำถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำไปใช้กับประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปยังวิทยาลัยครู 3 แห่งคือ วิทยาลัยครูเทพสตรี พระนครศรีอยุธยา และ เพชรบุรีวิทยาลัยดงกรณ์ และมอบให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูนั้นเป็นตัวแทนในการแจกและรวบรวมแบบสอบถาม และนัดวันไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง สำหรับวิทยาลัยครูอีก 2 แห่งคือ วิทยาลัยครูฉะเชิงเทราและจันทบุรี ได้ใช้บริการไปรษณีย์ในการส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ที่จะเป็นตัวแทนในการรวบรวมแบบสอบถาม และส่งกลับโดยทางไปรษณีย์เช่นกัน จากแบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 605 ฉบับ ได้รับคืนมาและวิเคราะห์ได้จำนวน 377 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 62.31

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ คือ หาค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และร้อยละ (Percent)

การนำเสนอข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้นำมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนของการเสนอข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 บทดังต่อไปนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามหรือคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัยโดยละเอียด

บทที่ 4 เป็นการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปราย และการให้ข้อเสนอแนะ

ในตอนสุดท้ายเป็นบรรณานุกรมและภาคผนวกต่างๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย